

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับขวัญในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดหนองคาย ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้นำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยระเบียบวิธีวิจัย สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะผลการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาขวัญในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อขวัญในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษา คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดหนองคาย จำนวน 1,304 คน
  2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จากสุตรยามาเนได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 306 คน และเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย
  3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมี 3 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ส่วนที่ 2 แบบสอบถามขวัญในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 45 ข้อ
ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
- ทั้ง 6 ด้าน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีหน่วยงานวิเคราะห์เป็นระดับบุคคล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2550 จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ลงรหัส แล้วนำไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

5. การวิเคราะห์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ประกอบด้วย 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ได้แก่ สถิติที่ใช้ศึกษาอิทธิพลของตัวแปรอิสระต่อ ตัวแปรตาม เพื่อพิสูจน์สมมุติฐานการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยแบบเส้นตรงเชิงพหุ

ในบทสรุปและอภิปรายสรุปผลนี้จะกล่าวถึงการสรุปผลตามสมมุติฐานการวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติและการวิจัยครั้งต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดหนองคาย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อุปการะ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และรายได้

1. ข้อมูลทั่วไป ผลการวิเคราะห์ พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดหนองคาย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 306 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย สถานภาพสมรสคู่ จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อุปการะ เฉลี่ย 5 คน ระยะเวลา ในการดำรงตำแหน่งเฉลี่ย 7 ปี ได้รับรายได้เป็นเงินเฉลี่ยเดือนละ 2,664 บาท

2. ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาขวัญในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดหนองคาย สมมุติฐานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ข้อนี้ คือ สมมุติฐานข้อ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสมมุติฐานข้อ 1 สรุปผลได้ดังนี้ คือ

สมมุติฐานข้อ 1 กล่าวว่า “กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดหนองคาย มีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง”

ผลการวิจัยพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดหนองคายมีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.99)

วัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดหนองคาย สมมุติฐานที่เกี่ยวข้องกับ วัตถุประสงค์ข้อนี้ คือ สมมุติฐานข้อ 2 สรุปผลได้ดังนี้ คือ

สมมุติฐานข้อ 2 กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดหนองคาย คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกที่อยู่ในการอุปการะ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และรายได้

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยใช้การวิเคราะห์แบบกำหนดตัวแปรเข้าไปในสมการทั้งหมด (Enter method) พบว่า

1. ตัวแปรอิสระทุกตัวที่นำมาศึกษาทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.23
2. ตัวแปรอิสระทุกตัวที่นำมาศึกษาสามารถร่วมกันอธิบายการผันแปรกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถอธิบายการผันแปรได้ร้อยละ 5.00 ($R^2 = .05$)
3. ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการผันแปรกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ตัวแปร และสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้เรียงลำดับตัวแปรที่มีผลการผันแปรกับตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งและอายุ

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานการวิจัย ซึ่งผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลตามสมมุติฐาน ดังนี้

สมมุติฐานข้อ 1 “กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดหนองคาย มีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง”

ผลการวิจัยพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดหนองคาย มีขวัญในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ และสอดคล้องกับบ้านาญ บำรุงรส (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องขวัญกำลังใจตำรวจภูธร ในจังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการตำรวจภูธรในจังหวัดเลย ทั้งกลุ่มตำรวจชั้นสัญญาบัตร และกลุ่มประทวน พลตำรวจมีสภาพขวัญกำลังใจโดยส่วนรวมอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เช่นเดียวกับผลการศึกษา ของอุคร สารรัตน์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพขวัญกำลังใจของข้าราชการ สายสนับสนุน การสอนในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ด้านการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของอดิศักดิ์ มาศขยง (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องขวัญ กำลังใจของพัฒนากรอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการอำเภอ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีขวัญกำลังใจในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุนทร คล้ายอ่ำ (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ฝ่ายทะเบียนการคำจังหวัด กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ผลการวิจัย พบว่า การศึกษา ระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการฝ่ายทะเบียนการคำจังหวัดโดยส่วนรวมมี ระดับปานกลาง สอดคล้องกับการผลการศึกษาของสมชาย วัฒนพงษ์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ขวัญของข้าราชการสำนักงานสถิติจังหวัดที่มีต่อการปฏิบัติ งานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการสำนักงานสถิติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในสภาพขวัญในการ ปฏิบัติงาน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องผลการศึกษาของอรนุช เกษัญชัย (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัย ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรระดับตำบล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ขวัญกำลังใจในการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของอุคม เย็นสบาย (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพ ขวัญกำลังใจของข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ขวัญกำลังใจของข้าราชการในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขต 6 ในภาพรวมอยู่ใน ระดับ “สูง” ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของชะลอศักดิ์ อาษา (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรตำแหน่ง สารวัตรในสถานีตำรวจภูธร สังกัด กองบังคับการตำรวจภูธร 6 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการ ตำรวจตำแหน่งสารวัตรในสถานีตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจภูธร 6 มีสภาพขวัญกำลังใจ ของเจ้าหน้าที่ในเกณฑ์ดีมาก ไม่สอดคล้องกับปิยะรักษ์ นวลโคกสูง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการ ศึกษาวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนา ชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีขวัญ

กำลังใจอยู่ในระดับสูง ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิชิต เยี่ยมเวหา (2531 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวัยและกำลังใจของครูและคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานกรมการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ขวัญและกำลังใจของครู โดยส่วนรวมอยู่ในระดับสูง และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เบอร์กธ (Bergeth. 1971 : 6293) ได้ศึกษาเรื่องขวัญของครูในโรงเรียนระดับอำเภอในนอร์ทดาโกตา จำนวน 545 คน ผลการวิจัย พบว่า ครูมีประสบการณ์สอนนานปีมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับขวัญสูง

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายต่างๆ ที่เอื้อต่อการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการทำงานร่วมกับท้องถิ่น ปรับปรุงสวัสดิการ เช่น การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ให้ได้รวดเร็วขึ้น นอกจากนั้นชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านยังให้การช่วยเหลือสงเคราะห์ในกรณีเสียชีวิต

ดังนั้น จึงทำให้ขวัญในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง สมมุติฐานข้อ 2 เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกที่อยู่ในการอุปการะ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และรายได้ มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคาดว่าจะมีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยใช้การวิเคราะห์แบบกำหนดตัวแปรเข้าไปในสมการทั้งหมด พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวที่นำมาศึกษาทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.23 ตัวแปรอิสระทุกตัวที่นำมาศึกษาสามารถรวมกันอธิบายการผันแปรกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถอธิบายการผันแปรได้ร้อยละ 5.00 ($R^2 = .05$) และตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการผันแปรกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ตัวแปร และสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ เรียงลำดับตัวแปรที่มีผลการผันแปรกับตัวแปรตามในแบบคะแนนมาตรฐานมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งและอายุ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสาริต คณาดี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของปลัดอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของปลัดอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุ ที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา อายุราชการ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งและรายได้ อย่างไรก็ตามทั้ง 6 ปัจจัย สามารถร่วมกันทำนายการผันแปรในตัวแปรตามหรือขวัญในการปฏิบัติงานของปลัดอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ร้อยละ 16.20 แต่ไม่

สอดคล้องกับผลการศึกษาของปิยะรักษ์ นวลโลกสูง (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับระดับขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การศึกษา สถานภาพการทำงานและระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ส่วนตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับขวัญกำลังใจ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้และอายุราชการ นอกจากนี้ยังไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของอดิศักดิ์ มาศขง (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ขวัญกำลังใจพัฒนาการอำเภอในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะทางประชากร ประกอบด้วย การศึกษา อายุราชการ รายได้ และประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่ง ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพัฒนาการอำเภอ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะในสภาพปัจจุบันสถานการณ์การเมืองการปกครองได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอยู่ในภาวะตกต่ำ ทำให้ปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาอาชญากรรม ดัชนีชี้วัดต่างๆ ผู้ใหญ่บ้าน จึงต้องมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และมีศักดิ์ศรี โดยนำประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานมาเป็นเวลานานมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาหรือเป็นผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างดีเยี่ยม ดังจะเห็นได้จาก การแก้ปัญหาอาชญากรรม กัญชาเสพติด การสนับสนุนโครงการส่งเสริมการใช้น้ำตามทฤษฎีใหม่ และการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

ดังนั้นจึงทำให้อายุและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดหนองคาย

ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

1. ด้านนโยบายและการบริหาร การพิจารณาความดีความชอบ การมอบหมายงาน การพิจารณาสิทธิอันพึงมีพึงได้ หรือได้ หรือสิทธิต่างๆ ควรจะหาข้อกำหนดที่เป็นธรรมและทุกคนยอมรับและนำมาปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน
2. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และบางครั้งต้องมีการยืดหยุ่นในการทำงานร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางคนมีคนมีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น ความรู้ ความมั่นใจ เป็นต้น

3. ด้านสภาพการทำงาน ควรจัดให้มีที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขึ้นในสำนักงาน องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นที่ทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสะดวกต่อการมาติดต่อของประชาชน

4. ด้านการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น ควรส่งเสริมให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความรู้สึกถึงความภาคภูมิใจและสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ มีนโยบายสนับสนุนความก้าวหน้าของผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรม

5. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ควรพัฒนาศักยภาพการทำงานกำนัน ผู้ใหญ่บ้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ และควรมีกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคี ปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ในการประสานงานให้มีความร่วมมือช่วยเหลือกันและมีความเข้าใจกันอันดีระหว่างกัน ทั้งในด้านการปฏิบัติงานและส่วนตัว

6. ด้านความเพียงพอของรายได้ ควรปรับปรุงเกี่ยวกับเรื่องค่าตอบแทนในการทำงานให้เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ เช่น เบี้ยเลี้ยง ค่าเดินทาง ฯลฯ ให้เพียงพอที่จะอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง รวดเร็วทันเวลา นอกจากนั้นควรจะได้สร้างทัศนคติให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านใช้จ่ายอย่างประหยัดตามอัตภาพและหาอาชีพเสริมที่สุจริตทำเพื่อเพิ่มรายได้ให้เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครอบครัว

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอ สำหรับผลการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดหนองคาย ในภาพรวมมีขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ขวัญในด้านความเพียงพอของรายได้ยังน้อยกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาทางส่งเสริมให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีขวัญในด้านนี้สูงขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน จะเห็นได้ว่ามีประเด็นที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรหาทางส่งเสริม คือ

1.2.1 ด้านนโยบายและการบริหารงาน คือ การพิจารณาความดี ความชอบในหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความยุติธรรมแก่ผู้ร่วมงานทุกคนให้มีความยุติธรรม

1.2.2 ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา คือ นอกเหนือจากงานในหน้าที่แล้ว ผู้บังคับบัญชา ควรให้ความร่วมมือหรือการช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาในเรื่องส่วนตัวได้บ้าง เช่น เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ และช่วยแก้ไขปัญหามาในบางเรื่องได้

1.2.3 ด้านสภาพการทำงาน คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ยังมีความกังวลในการปฏิบัติงานซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยมีการอบรม ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกปีและเพื่อสร้างความมั่นใจในการทำงานและปรับปรุงเครื่องมือสื่อสารระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับหน่วยงานระดับอำเภอให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2.4 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน คือ วิธีการที่จะทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีผลงานได้นำเสนอผลงานของตนเอง ให้เพื่อนร่วมงานในระดับอำเภอ จังหวัด ได้รับทราบทั่วกัน

1.2.5 ความเพียงพอของรายได้ คือ ควรปรับปรุงค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับความรับผิดชอบและสถานะเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนั้น ควรเพิ่มค่าตอบแทนเป็นเงินออมให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในลักษณะของบัญชีเงินฝากประจำเดือนเพื่อให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีสะสมเมื่อเกษียณอายุหรือครบวาระ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเชิงพรรณนาหรือเชิงคุณลักษณะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายแก่หน่วยที่เกี่ยวข้อง

2.2 ควรมีการศึกษาถึงองค์ประกอบด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านสวัสดิการในการปฏิบัติงาน ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน ด้านความรับผิดชอบต่องาน และความผูกพันต่อองค์กร

2.3 ควรมีการศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนในแต่ละพื้นที่ต่อการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนางานต่อไป